

FŐNIX

A református ifjúság művelődési lapja

Reklám! Commercial! Werbung! Publicité!

A képernyőről eltűnik a korhatárt jelző karika, s már előre tudjuk, hogy mi következik. Ezúttal: önreklám – mint vezércikk. Manapság már nincs lehetetlen, nem is lepődünk meg (ugye?), hogy megél ilyet is a mai magyar sajtó.

Ha így folytatjuk, bezárhatjuk a boltot – ahogyan mondani szokás. Legalábbis elég siralmas jövő elé nézne az újságíróképzés főiskolánkon, amennyiben többé nem akadna hallgató, aki őszinte örömmel ír. Tehát a reklámanyagunkat a következő kérdésre osszpontosítjuk: miért jó, ha a Főnixbe írunk.

(Kezdjük egy történettel!)

Amikor másfél évvel ezelőtt elindultam a Főnix-szerkesztőségbe, úgy gondoltam, ideje kezdeni magammal valamit, ugyanis ha egy sort sem írok, nem lesz belőlem újságíró. Diplomát kaphatok, de: nem újságíró ember, akinek nem jelent meg még soha nyomtatásban a neve.

Elsőévesen éppen hogy kiszabadultunk a gimnázium rabságából; nincs is jobb, mint henyélni a dohányzóban, felfedezve a szabadságot: az órarend lazúságát, hogy nem kell napról napra tanulni. Lényegében egyáltalán nem kell. Ajánlott. Néhány előadás és szeminárium után kezdtem úgy érezni, semmit sem tudok.

Másodikra már afféle szellemi sötétségérzésbe, s kétségbeesésbe sodródtam. Elkezdett hatni a belénk oltott intés az értelmiségi lét hasznos tevékenységeiről. Nos, ekkor történt, hogy elhatároztam: megtekintem belülről is a Főnixet.

Emlékszem, menyire féltem. Nem, nem ez a megfelelő szó. Izgatott voltam, feszült és ideges. Írhatnám most, hogy alaptalanul, de nem volna igaz. Néha, sorsdöntő lépéseink előtt különös izgalom fog el, melyet csak később,

mikor már jelentéktelennek tetszik, értünk meg. Nevethet-e ezen, de számomra tényleg az volt.

(Az érvek.)

Csak egy iskolai újság, amely csak ezer példányban jelenik meg, többnyire csak hallgatók írják; és egyedül a miénk. Nem tökéletes, de a miénk. Munka van benne, nem is csekély. Hiszen elmegyünk azokra az eseményekre, melyekről tudósítunk. Ott vagyunk az emberekkel, akikkel interjút készítünk, elolvassuk könyveket, filmeket nézünk, koncertekre, sportrendezvényekre járunk, majd karaktereket gépelünk egymás után, hosszú sorokba. Megpróbálunk a tőlünk telő legszínelvonalasabb módon dolgozni, miközben megtanulunk újságírónak, szerkesztőnek, fényképésznek lenni. Elsősorban azonban munkatársává válunk.

Kit érdekel? Akit nem, az nem olvassa, de talán nem is ez a fontos. Vagy Te, akinek épp kezébe akadtunk, hírnévre vágysz? X kereskedelmi csatorna, Y közszolgálati médium, Z bulvárlap? Esetleg a komolysajtó? Mindenikiben benne van, természetesen, a vágy az elismerés után, de a legtöbben megdolgoznak a sikerért.

Saját példámhoz visszakanyarodva, többet tanultam ezalatt a másfél év alatt, mint előre sejtettem volna. Többet annál, mint hogy hogyan kell jó újságírónak lenni. Olyan emberekkel találkoztam, akik nem csak vágynak valami elérhetetlen után, amit egész életükben kergetnek maguk előtt. Hisznek valamiben, s ezért dolgoznak. Az önmagukba vetett hit pedig erőt ad nekik, a közös cél pedig egymásnak is.

(Tapasztalatok.)

Szerkesztőségünk érdekes eset a főiskolán. Legalábbis különös dolgokat hallani rólunk. Sok hallgató ellenérzéssel van

irányunkban. Az ok rejtély, bár a panaszáradatot fel tudnám sorolni. Kezdjük rögtön azzal a szellemes megjegyzéssel, hogy a főnixeseket már messziről megismerni, mert lángcsóvát húznak maguk mögött...

További problémák a megjelenések körül szoktak előfordulni. Ugyanis ha egy illető első írása nem jelenik meg, megsértődik, s távozik, soha többé felénk sem nézve. A szerénységet és alázatot majd a fizetésekért folytatott harcban tanulja. Mivel írása nem jelent meg, szemében az újság értéke csökken, az ő mutatója pedig az ellenkező irányban kúszik felfelé.

Végül magában kijelenti: „szerencse, hogy (a hozzá nem értő szerkesztők) nem közzé tették a cikkét, mert úgysem érne vele semmit, ez nem referencia, mivel egy főiskolai lap. Egyébként is, az újság tele van silány, értéktelen cikkekkal, melyeket érdektelen témákról ír mindig ugyanaz a néhány ember”.

Igen, néhány ember, akik már valószínűleg sejtik: írni kell. Nem egyet, nem számokkal mérhető. Ha visszautasítanak, lehet okolni a szerkesztő beszűkült világnézetét, egy orgánom rossz viszonyulását, bármit; feladni azonban nem. Mi lenne a világból, ha a kisgyerekek első esésük után nem állnának fel többé!

(Következtetés.)

Miért lesz valaki újságíró? A szerkesztőségben hallottam először, vagy érintett meg a mondat: mert szerelmes az írásba. S a szerelem, mint olyan, azt jelenti, hogy valamit annyira szeret csinálni, hogy áldozatokat hoz és küzd érte. Hogy van-e egy cél, egy csúc, amit ezzel elér? Ha a hozzá vezető út nem teszi boldoggá, talán jobb, ha még idejében visszafordul.

Csendom Andrea

Miért jó, ha a Főnixbe írunk?

Mónus Anikó montázsza

Kulturális szemelgető

Arcok, testek, Hollywood. Szipál Márton fotóművész kiállítása március 4-ig tekinthető meg a Kőlcsey Központ Kiállítótermében.

A történet folytatódik. A Kortárs művészek Van Gogh nyomában című kiállítás március 9-ig látogatható a Modemben. A tárlathoz kapcsolódva: Február 28-án 17 órától – Vincent állványának árnyékában: vázlat Mondriántól Baconig címmel Hajdú István műkritikus előadása hangzik el. (A belépés díjtalan)

Yamato - Japán dobosai. Újra városunkba érkeznek a világhírű társulat február 19-én.

Harlem Globetrotters. A világhíres csapat február 27-én a Főnix Csarnokba látogat kosárlabda show-jával.

Snétberger Ferenc és vendégei. A dzsessz műfajában jól ismert előadó-művész mellett Dész László és Marcus Stockhausen trombitás is fellép március 2-án a Kőlcsey Központban.

ÉLŐ VÍZ

„Ideje van a születésnek és ideje a meghalásnak; ideje az ültetésnek, ideje annak kiszaggatásának, a mi ültetett. Ideje van a megölésnek és ideje a meggyógyításnak; ideje a rontásnak és ideje az építésnek.”

(Préd. 3, 2-3)

Tudja azt jól a prédikátor, minek mikor van itt az ideje. Tudja, hogy az év vége egyben egy új év kezdete, minden halál egy-egy új születés. Mindennek elkövetkezik a maga ideje, és egyik dolog sem létezhet a másik nélkül. Rontás, rombolás nélkül nem építhetünk; a születés és a halál egymás függvényei; amit elültettünk, többnyire kivettük a földből. Az év végén meghalunk kicsit, eltemetjük a régi énünket, s felépítünk egy újat. Az év eleji időszakot a nagy elhatározásoknak szánjuk, a „na most aztán megmutatjuk az újévnek” szellemében tevékenykedünk. Még...

MÁSKÉPP?!

Beszéd, beszélgetés: apokaliptikus csámcsogás – blabla – dialógus [gör párbeszéd] – diskurzus – duma – reveláció [lat megnyilatkozás, ki nyilatkoztatás; ihlet, hirtelen megvilágosodás, felismerés] – rizsa – sóder – szajkó – szónoklat – szóvegelés – ülés

Értelmetlen: eredménytelen – érthetetlen – értéktelen – fabatkát sem ér – homályos – kár a gőzért! – kutyagumit sem ér – meddő gondolat – nem ér egy vasat sem – nem éri meg a fáradságot – szóra sem érdemes

Ravasz: agyafúrt – cseles – fifi-kás – fineszes – fufangos

Régi, öreg: agg – atavisztikus – avít – boldogult – diszkrétan kopaszodó – elcsépelet – elfonnyadt – elavult – elkoptatott – kihunyóban – kopott – lemorzsolja hátralévő éveit – minden percben csak még egy percet kér – öreg a teste, egy egész élet fáradt el benne – régi – teknőkorú

Rossz: alapjáraton gyenge – alpári – atomszivacs – balszerű – betegagyú – böszme – buko – cefet – ciki és ártalmas – csesznye – debil – fáradás – gané – gáz – gázos – gyenge – hervasztó – hibrid – kellemetlen – kellemetlenül ostoba gondolat – kevés é a felhozatal – nem csípem – nyamvadt – sutyi – pocsek rossz – poklok lidérces pokla – ramaty – rettenetes – tetves – tré – tróger – unfrankó

Siker, híres: élharcos – ma is mintha skatulyából húzták volna elő – akinek olyan a siker és a gazdagság, mint másnak az oxigén – médiahisztériát gerjeszt – megcsinálta magát – a közfigyelem fókuszába küzd magát – megbolondítja a környezetét – spiccen van

Sír: a bánat könnyet ereszt szemében – könny árba fojtja érzelmeit – lefelé görbül a szája – pityereg – rí – pihegye nyeli könnyeit – sír szerelmi bánatkönnyeket

Szokatlan: bizarr – borsos – elképesztő – felborzolt – feltűnő – figyelmeztető jellegű – gonzo – különös – lázadó – meglepő – meredek – öntörvényű

Vidám(an): boldogan – derűs – dúdolva – életvidáman – facér – felvillanyozva – huncutul – italos kedvű – kacéran – lubickoló hangulatban – öröme telik benne – vidámkodik – vidámparkos hangulatban – virgonc – (él és) virul.

Kovács Fruzsina gyűjteményéből

Mónus Anikó felvétele

PÁLYÁZAT

100 éves a Nyugat!

Novellapályázat

A Kráter Műhely Egyesület PoLíSz című irodalmi lapja a Nyugat hagyományára emlékezve kötetel még nem rendelkező, pályakezdő írók részére novellapályázatot hirdet. Terjedelmi megkötés nincs.

Az első három helyezett pénzbeli díjat kap.

A pályázat leadásának határideje: **április 25.**

Bővebb információ: www.pafi.hu

A kultúraközi párbeszéd

európai éve 2008

Fotópályázat

Az Európai Bizottság fotópályázatot hirdet Cultures on my street (Kultúra az utcámon) címmel. A pályázatra bárki nevezhet fotójával, mely a kulturális sokféleséget, a különböző kultúrák közötti kommunikációt és kapcsolatokat jeleníti meg utcai pillanatfelvételek formájában. A beküldött képekre verseny hivatalos oldalán lehet szavazni. Jelentkezési határidő: **május 30.** Bővebb információ: www.pafi.hu és www.interculturaldialogue2008.eu

A Csokonai Színház 2008. februári műsora

	Csokonai Színház	Stúdió	Kamara Színház
február 2., szombat	18:00 - A macskák szerdájája - Latinovits Zoltán bérlet		
február 5., kedd	19:00 - Az eladott menyasszony - bérletszűnet		
február 6., szerda			19:00 - A vihar - bérletszűnet
február 7., csütörtök	19:00 - Az eladott menyasszony - bérletszűnet		19:00 - A vihar - Horváth Árpád bérlet
február 8., péntek		19:30 - Molnár Ferenc: Olympia - bemutató előadás	
február 9., szombat		19:30 - Olympia - Kerécs Gyula bérlet	19:00 - A vihar - Csontos Gyula bérlet
február 10., vasárnap		19:30 - Olympia - bérletszűnet	
február 11., hétfő		19:30 - Olympia - Blaha Lujza bérlet	19:00 - Liliomfi - bérletszűnet
február 12., kedd		19:30 - Olympia - Hoff Géza bérlet	19:00 - Liliomfi - bérletszűnet
február 13., szerda		19:30 - Olympia - bérletszűnet	
február 15., péntek	19:00 - Úri muri - bemutató előadás - Csokonai Vitéz Mihály bérlet		
február 16., szombat	19:00 - Úri muri - Thüroczy Gyula bérlet		
február 17., vasárnap	19:00 - Úri muri - Mensáros László bérlet		
február 18., hétfő	DESZKA Fesztivál 18:00 - Kármagyar - a Pesh Színház vendégjátéka*	DESZKA Fesztivál 19:00 - Liselotte és a május - a Kecskeméti Katona József Színház vendégjátéka*	DESZKA Fesztivál 22:00 - Fotel - a nyíregyházi Móricz Zsigmond Színház vendégjátéka*
február 19., kedd	DESZKA Fesztivál 19:00 - Asztalizene - a budapesti Radnóti Színház vendégjátéka*		DESZKA Fesztivál 14:00 - A sütőben látó tündér - a budapesti Örkény Színház vendégjátéka*
február 20., szerda	DESZKA Fesztivál 18:00 - A macskák szerdájája - Oláh György bérlet*	DESZKA Fesztivál 21:00 - Pedig én jó anya voltam - a budapesti Pince Színház vendégjátéka, Pogány Judit estje*	DESZKA Fesztivál 11:00 - Leánder és Lenzirom - a budapesti Színház és Filmművészeti Egyetem vendégjátéka*
február 21., csütörtök	DESZKA Fesztivál 19:00 - Katonák, katonák - a székelyudvarhelyi Tomcsa Sándor Színház vendégjátéka*	DESZKA Fesztivál 17:00 - Jászai - a budapesti Spinoza Ház vendégjátéka, Menszátor Héresz Attila estje*	DESZKA Fesztivál 22:00 - Alibi - a budapesti Tünet Egyesület vendégjátéka*
február 22., péntek	DESZKA Fesztivál 18:00 - Úri muri - Teri Árpád bérlet*	DESZKA Fesztivál 20:00 - Türelmi gyakorlatok - a budapesti Katona József Színház Kamaraszínház vendégjátéka, Bán János estje*	
február 23., szombat	DESZKA Fesztivál 19:00 - Kiss Csaba: Veszedelemes viszonyok - a budapesti Új Színház vendégjátéka*		
február 24., vasárnap	DESZKA Fesztivál 20:00 - Notóriusok I. - a budapesti Katona József Színház vendégjátéka*	DESZKA Fesztivál 17:00 - Spiró György: Ápádház - a Budapesti Kamaraszínház vendégjátéka*	DESZKA Fesztivál 15:00 - Szeretők - Incze Ildikó estje*
február 26., kedd		19:30 - Olympia - bérletszűnet	
február 27., szerda	19:00 - Úri muri - Landvay Márton bérlet	19:30 - Olympia - bérletszűnet	
február 28., csütörtök	19:00 - Úri muri - Szendrői József bérlet		
február 29., péntek			15:00 - A Pál utcai fiúk - bérletszűnet

Csak szex és más semmi?

– Akarod?–kérdezte a fiú.
– Akarom – felelte a lány.

A történet folytatását mindenkinek a fantáziájára bízom. A téviben néhány ilyen mondat miatt még ki sem teszik a piros karikát. Az pedig végképp nem érdekel senkit, hogy ki nézi és kik a szereplők.

„Döbbenetes! Felháborító! Borzongató!” Leginkább ezeket a szavakat használjuk, amikor arról beszélünk, hogy hogyan gondolkodnak a tizenévesek a szexualitásról.

– „Nem nagy ügy.” – mondják. Lehet, hogy tényleg igazuk van?

– A rendszerváltás nem csak politikai értelemben jelentett változást – kezdi Girasek János pszichológus, főiskolánk Pedagógiai és Pszichológiai Tanszékének docense. – A 90-es években egy fajta értékértékváltás is bekövetkezett. Egyes nézetek eltűntek a mindennapokból. Ezzel nem is volna probléma. A baj az, hogy ezek helyett a fiatalok nem kaptak új, követhető példát. Ma már a szülők is gond nélkül tudomásul veszik, hogy a 17 éves gimnazista lányuk buliba jár, ott alkoholt is fogyaszt, ismerkedik fiúkkal, és vannak szexuális tapasztalatai. Úgy is mondhatnánk: ez megengedett. Ami ellenkezőt sokak nézetével az az, hogy ma a lányok egész korán szereznek ilyen élményeket. A statisztika szerint 14 éves korukban kezdik megismerni a párkapcsolatot ezt a részét.

Ebből következik, hogy egy átlagos nyolcadik osztályban a fiatalok feléne van már szexuális tapasztalata.

– Mi befolyásolja a kamaszok nézetének ilyen irányú változásait?

– Ezekben a dolgokban egyértelműen a korcsoportnak van meghatározó szerepe. A gyerek ekkor abba a korba lép, amikor már sok dologban eltérően gondolkodik, mint a szülei, ezért próbál elszakadni tőlük. Olyan életminőséget keres, melyben kipróbálhatja magát más szerepben, így nőként egy párkapcsolatban. Ennek egyszerűen hormonális okai is vannak. A nemi érés életkori sajátosság, a felnőtté válás folyamata. Ehhez azonban szorosan hozzátartozik az intimitás is.

– A mai emberek többsége nem úgy éli meg az intimitást, ahogyan kellene...

– Ennek is a fiatal korban elkezdett szexuális tapasztalatszerzés az oka. A keresgélés időszaka főként a 18. életév előtti időszakra korlátozódik. Előfordult már, hogy amikor egy 18 éves fiút megkérdeztem, hogy van-e barátnője, azt felelte: nincs, nem szereti őket, mert mind egyforma. Unalmas, nincs abban semmi. Ezek a fiatalok kiégnek, mire komolyabban kellene kezdeniük a társkeresést. A kapcsolataik instabillá válnak, könnyebben szakítanak, hiszen lesz más a már megunt barát/barátnő helyett. A szexualitás értéke lecsökken. Főlegesen küzdeni egy kapcsolatért, ha van olyan lány, akivel megismerkedik egy diszkóban, és már aznap este megteszi azt, amire egyébként heteket kellene várni, ha komolyan együtt járnak.

– Az előzőekben főként lányokról beszéltünk. Az ő szerepük a fontosabb ebben a témában?

– Egyértelműen. Ha csak az általvilágot állítjuk példaként: a hím feladata a nőstény megtermékenyítése, és arra bármikor készen is áll. A nősténynek kell meghatározni, hogy számára mikor alkalmas az idő. Az embereknel ez hasonlóképpen működik, itt is a nő a tartózkodóbb. Ez abból ered, hogy a nő a legértékesebb partnert keresi. Azt a személyt, akitől egyszer gyereket szeretne. Ez régen direkt szexualitás nélkül megtörtént.

– Ez azt jelenti, hogy az udvarlás időszaka fontosabb volt régen, mint most?

– Mára ennek a jelentősége valóban lecsökkent. Képzelnék csak el, mi történne, ha varázsütésre minden lány azt akarná, hogy legalább fél évig kedveskedjen neki a fiú, mielőtt bármi történne. A fiúk természetesen rákényszerülnének arra, hogy udvaroljanak, mert nem lenne olyan, akire le lehetne cserélni a konzervatív barátnőt, mivel akkor ez lenne a normális értékend. Így kialakulhatna az az intimitás, amely kell egy jó kapcsolatban. Ez pedig a felnőtté válás fontos eleme.

– Ez persze nem történik meg. Mi visz rá egy kamaszlányt arra, hogy azelőtt lefeküdjön a barátjával, mielőtt úgy érezné, eljött az ideje?

– A lányok többsége azért megy bele az ilyen kapcsolatba, mert megfordult az értékrendi sorrend. Régen a belső értékeket ismerték meg előbb, és utána – adalékként – került a kapcsolatba a szex. Ma ahhoz, hogy egy lány megismerhessen egy fiút, előbb el kell érnie,

hogy a fiú őt válassza. Olyan ez, mint egy verseny.

– Nevezhetjük ezt deviáns viselkedésnek?

– Attól tartok, a deviancia nem itt kezdődik, ebben a témában. Sőt! Mivel a fiatalok korán ismerkednek meg a szexualitással, egy idő után kiégnek, vagy újabb dolgokat visznek a nemi életükbe. Arról is készítettünk felmérést, hogy fiatalok hány százalékánál fordult már elő, hogy nem kettesben töltöttek el egy ilyen együttlétet. Több mint 30 % válaszolt úgy, hogy valamilyen módon volt már része ilyen élményben.

– Ki tudná befolyásolni azt, hogy egy kamasz ne ilyen nézeteket valljon?

– Igazából a szexualitás még mindig tabunak számít. A szülő úgy gondolja, hogy majd az iskolában felvilágosítják a gyereket, a pedagógus pedig úgy gondolja, hogy minek beszélni róla, ha már úgyis tudnak mindent a fiatalok. Egy mástól várják a feladat elvégzését, s lehet, hogy egy kamasz életéből teljesen kimarad az, hogy egy felnőttel elbeszélgessen a témáról.

– A szülői elvek használhatók arra, hogy egy gyerek normális úton váljon felnőtté?

– Ha egy 17 éves lányt nem engednek el bulizni, akkor az szomorú lesz, esetleg dühös, arról nem is szólva, hogy következő nap mit hallgathat majd az osztálytársaitól. Mivel az a norma, hogy egy ilyen korú fiatal bulizzon, kapcsolatokat keressen, ez a fajta szülői magatartás esetenként személyiségtorzuláshoz is vezethet.

– Sok szülő mégis azt hangoztatja, hogy „bezzeg a mi időnkben”. Erről mit gondol?

– A házastársak körében végzett kutatások azt bizonyítják, hogy az ő idejükben sem volt ez másképp. A statisztikai adatok szerint a házastársak 72%-a csalta már meg a párját, s válások több mint fele azért ér véget, mert az egyik fél hűtlen volt. Pedig nekik még akár éveket is kellett várniuk a másikra, amíg egymáséi lehetek, és ha szakítottak, akkor ezt a folyamatot is előlrol kellett kezdeni. Manapság sok házasság nem éri meg az egy évet sem. Ennek persze nem csak a szexhez lehet köze. Sok tényező játszik még abban szerepet, hogy egy kapcsolat jól alakuljon. A társadalom többsége úgy vélekedik, hogy mindenben fontosabb az önmegvalósítás. Ebben valóban van igazság. Nem szabad feladnunk önmagunkat egy kapcsolatban, de szükség van a kompromisszumkészségre is. Hiszen egy párkapcsolat csak akkor működhet jól, ha a felek egymáshoz idomulnak, és képesek változni a másikért, boldoggá tenni a másikat. Ez nem működhet egyoldalúan az egyik fél teljes önfelelődozásával.

Elmondhatjuk tehát azt, hogy a mindenkori értékrend a társadalmi többség normái szerint átalakul. A társas kapcsolatok között pedig dobogós helyen szerepel a szerelem. Ehhez pedig szükség van az odaadásra, de a megfelelő intimitással együttvéve.

Danyi Katalin

„Mit szólsz hozzá?”

Mónus Anikó, főiskolánk harmadéves hallgatója 2007 októberében egy fotópályázat nyerteseként ellátogatott a belga fővárosba, ahol a későbbi tervei előtt is új lehetőségek nyíltak. Hiszen nem csak a hazánkat képviselő legjobb fényképet készítette el, de lassan valódi fényképésszé válik, s jövőjét is ebben a szakmában képzeli el.

Angyal Ádám felvétele

– Októberben Brüsszelbe utaztál a „Mit szólsz hozzá?” pályázat nyerteseként. Hogyan lett az MOE által meghirdetett országos pályázatból nemzetközi díj?

– A Magyar Család- és Nővédelmi Tudományos Társaság és a Magyar Orvostanhallgatók Egyesülete 2006 novemberében hirdetett meg egy pályázatot, s erre elküldtem egy fotómat. Az eredményhirdetés az év decemberében volt, de nem értesítettek arról, hogy valamilyen helyezést értem volna el. Júliusban kerestek meg, hogy a képpemmel nemzetközi versenyen – mely, mint később kiderült Magyarországon kívül Európa nyolc országát érintette – második helyezést értünk el a projekttel. Itthon a képet nem értékelte a zsűri, de pályázat meghirdetőinek tetszett. Brüsszelbe, az IPPF-nek (International Planned Parenthood Federation) kellett küldeni néhány pályázaton rész vett munkát, és az én fotómat választották.

– A pályázat meghirdetője már önmagában sokat elárul a témáról...
– Igen, a pályázat témája szorosan kapcsolódik a társaság munkájához. Az emberek közötti testi-érzelmi kapcsolatokról, párkapcsolatokról és ennek veszélyeiről, valamint a nemi úton terjedő betegségekről és a nem kívánt terhességgel szembeni védekezés lehetőségeiről kellett a saját véleményemet formába önteni.

– A Brüsszelbe érkező „nyolc legjobb” sorrendjét mi döntötte el?

– Kint egy újabb verseny kezdődött. A konferencia második, és egyben utolsó napján minden résztvevőnek szavaznia kellett a neki legjobban tetsző alkotásra. A szavazást követően mindenki kialakította a saját „kis falát”, ahová még plusz anyagokat lehetett felrakni. Én sok-sok fotót és egy magyar zászlót vittem magammal. Miután mindenki elkészült a bemutatójával, a résztvevők néhány fős csoportokban vándoroltak bemutatóról bemutatóra. Tíz percben elmeséltem, hogy hogyan készül a kép, és mi ihlette. Mindezt nyolcszor kellett előadnom, és persze valamelyik világnyelven.

– Már nyolcszor elmondtad, de kilencedjére is megkérdezlek: mi ihlette a képet.

– Napokon keresztül gondolkodtam azon, hogy mi legyen a képen. Végül több variáció született, egy kiborított női táskát tetszett a legjobban, amely számomra azt szemlélteti, hogy felelősséggel tartozunk saját magunk iránt.

– Mit gondolsz, a jövőbeni terveidben segítségére lehet-e a helyezésed?

– Mindenképpen hasznomra válhat, hogy részt vettem ezen a pályázaton. Az IPPF és a WHO elnöke is nagy érdeklődés mutattak a képeim iránt. Szóval bármi jöhet még...
Csendom Andrea

A kép színesben a www.licium.hu oldalon tekinthető meg.

Mónus Anikó felvétele

Életvirág

Egy tizenöt éves lány megmérgezte magát a minap. Mindezt azért tette, mert a fiú elhagyta... Vajon tudta-e, milyen fájdalmat okoz ezzel? Kitépni a Teremtő legértékesebb virágát, az életet? Úgy hiszem, nem olvasta még Márai Fűves könyvének 63. szakaszát. Mert akkor tudta volna: nem érdemes.

„Meg kell várni egy angyal vagy egy szent türelmével, amíg a dolgok – emberek, eszmék, helyzetek – melyek hozzád tartoznak, eljutnak hozzád. Egyetlen lépést sem sietni feljűk, egyetlen mozdulattal, szóval nem siettetni közeledtűket. Mert bizonyos emberek, eszmék, helyzetek, melyek életedhez, jellemedhez, világi és szellemi sorsodhoz tartoznak, állandóan úton vannak feléd. Könyvek, férfiak, nők, barátságok, megismerések, igazságok. Ez mind feléd tart lassú hőmpölygéssel, s találkoznod kell egy napon. Ha sietsz feljűk, elkerülheted azt, ami fontos, és személyesen a tiéd. Várj nagy erővel, figyelmesen, egész sorsoddal és életeddel.”

Molnár Csilla

„Lóra, magyarok, vissza! vissza!”

Önportré egy emberről, de talán mindenkiről, Wass Albert *Táltos ősom megálmodott engem* című műve. Rólunk, magyarokról, akik kerestek, s találtak egy hazát, s azzal a tudattal haltak meg, hogy fiaik és lányaik otthon lesznek ezen a földön. Ma mégis hazátlanok vagyunk, ott belül, s nem küldünk „álmokat a csillagok felé”.

Magam előtt láttam az embert, aki „szívét a homlokán viselte”, s „tenyerén vitte a vágyait”. A kis naiv – gondoltam! Talán mind így indultunk el az úton, de aztán jöttek a leckék, s „minden eltékozolt vágy után egy csepp rubint-piros vér maradt a földön”.

Az egyik pláza helyén – egyszer régen – tényleg ott loboghatott az a tűz, ahol az öreg táltos meglátta a jövőnket, de nem fordult vissza... Esélyt adott nekünk. Esélyt arra, hogy megálljunk, hátraforduljunk, s megvárjuk azt a lelket, aki keresi a nyomunkat, s már „térdig süpedt a hóba”.

Táltos Thonuz egyedül volt a „szittyá éjben”, mint ahogyan az író is a sok ember között. Egyikőjük szavát sem hallották meg, mert nem volt, aki odafigyeljen.

1931-ben írta Wass Albert ezt az önportrét, s amint láthatjuk, sőt inkább érezhetjük – ez jobb szó –, azóta sem javult a helyzet. Milyen érdekes: 76 évvel ezelőtt is ugyanazokkal a lelki problémákkal küzdött a világ, benne kis hazánk – „ember emberig nem látott”.

Rácz Edina

Ki kéne kapcsolni az önkontroll gombját. A fenét, ki kéne tépni azt a gombot a helyéről, és kivágni a hóra – merengett, miközben lejjebb tekerte a kocsi fűtését. Feje zsongott az éjszaka élményétől, nyelve hegyén érezte még az alkohol zamatát. Igyekezett kizárni magából a józan gondolatokat, a kéretlenül előbukkanó kérdéseket, türemkedő felelősségérzetet, melyek végigkísérték minden egyes napját. – Elengedni. Azt kéne, elengedni. Cipelem ezt a keresztmet, a tudatosság terhét. Nem akartam én ezt. Senki nem kérdezte, akarok-e okos, akarok-e okoskodni lenni, mégis mindig kívülről látom magam, sosem tudok befeledkezni a pillanatba. Még a részegségem is tudatos. Ha részegen éneklek, pontosan tudom, mennyire mély a hangom, direkt mélyítem olyankor, rájátszom a helyzetre. Spontán dumáim sem spontánok, csak bevált receptek jól időzített alkalmazásai. Annyi írható a javamra mindössze, hogy gyorsan kapcsolok, és társítom a megfelelő szöveget a megfelelő helyzettel. Bárkit képes vagyok egy-egy jól hangzó idézettel elbűvölni, lazán Ragin doktornak nevezem Csehovot, miközben nem olvastam *A 6-os számú kórtermet*, elkezdtem, de nem fejeztem be, bezeg a *Kaptárt* megnéztem legalább ötször. Álszent vagyok. Elegánsan manipulálok másokat, kevéske, véletlen tudást jelenítek meg műveltségként, és folyamatosan alázom azokat, akik nem képesek hasonlóan kevés és alkalmoszerű tudásukat ilyen látványosan előadni. Bezeg okosok közt csak bólogatni tudok, okleveles bólogató lehetnék már, annyira. És miközben látom magam kívülről, nem is pusztán látom, de észrevétlenül figyelem magam, minden porcikámmal kontrollálni akarom a világot. Olyan ez, mint a tánc, nem tudom elengedni magam. Nekünk, fehéreknek sosem lesz olyan ritmusérzékünk, mint a négereknek, mondjuk a Travoltát leszámítva. Amit mi tánc címen művelünk, az szimplán röhejes, bénák vagyunk, darabosak, egészen az utolsó pohárig, addigra meg állatokká vedlünk, hát remek. Itt vagyok, íme a fehér ember. Három órája szeretkeztem egy parádés nővel, és máris önnön görcsőségemen tépelődök, jószérivel két lépésre vagyok attól, hogy annuláljam magam, és felmondjak a... világomnak.

Bennszülöttnek kellene lennem, a természet gyermekének, aki az ösztöneire hallgat, és a dolgok veleég tud hatolni. Kelő nappal kéne kelnem, habzsolnom az életet. Dézsából kéne innom a hideg vizet, hogy kétoldalt végigcsorogjon a szőrös mellkasomon, mint a Jancsó-filmben a parasztnak. Jobb kezemen kéne hordanom az órát, felemás zoknit viselnem, és hetente elolvasnom egy könyvet. Kezdvé Csehov elbeszéléseivel. Meg kéne állnom a kocsihoz, most, kiszállni, kirohanni a mezőre, ledobni a ruháimat, kitérni karjaimat, élvezni az esőt, érezni a tarlót a talpam alatt, révülten átadni magam a fájdalomnak, a nedvességnek, hidegnek. A földnek. A létezésnek.

Féktelenül

Sima ügy. – dűnyögte, miközben elállt az eső. Ezt sajnálta. – Tarlón futni csak esőben lehet, ez szabály, fontos szabály. „Fekete eső dől szakadva” Észrevétlennek kéne maradnom. Vajon mikor kezdenek faluhelyen focizni a srácok? Hülyén nézne ki, ahogy pucéron rohángolok fel-alá, miközben csenevész kölkök visítva röhögnek rajtam. Mégsem kellene üzletágvezetőből egy ugrással a falu bolondjává avanszálnom. Egy rafkósabb gyerek még felveszi a mobiljával, és nulla perc

tyúkokat, hogy tik, imádtam, el is tanultam tőle azonnal, és koraszülött sznobizmusommal tikoztam én is. Sőt, volt idő, amikor az igen helyett azt mondtam mindenkinek, hogy hát, ahogy azt a Miki mondta állandóan, amíg el nem kezdték csúfolni érte. A gyerekek mindenkit csúfolnak, aki másmiyen. Így nyesegetett engem is a csoportdinamika, így szabadítottak meg a nyershajásaimtól és vágtak egyenfazonra. Lettem egyendolgosgép, az egyenmultinál, egyenautóval. Hol van már

Nem zárom be a kocsi ajtaját, hagyom lehúzni az ablakokat, ahogy minden rendes amerikai filmben. Kiskoromban hogy odavoltam, hogy még a kábriókat sem zárják be, mi meg nem tudunk aludni, ha elromlik a kocsi zárja. A cipőmet is itt hagyom. Hfú... Végre köphetek a világra. Lépteim nyomában a búzatenger remegve terüljön szét, mint motorcsónak után a hullámok. – Átugrott a rétet elválasztó kisebb árkon, nem használta a kezét, nehogy koszos legyen. A növények térdig értek, az aljuk sárgás volt a szárazságtól. Óvatosan letolta egyik lábával a másik lába cipőjét, majd levette a zoknit is. Büszkén állt mezítláb a pusztaság szélén, és nekiindult. – Ki kellene húznom magam, görbe háttal mégsem rohángálhatok. – gondolta – Persze ki a fene fogja itt kritizálni a tartásomat? – Egyre gyorsabban futott, végül teljes erejéből. – Olyan vagyok, mint a félmeztelen nő a Fa-reklámban, csak rosszabb mellekkel. Mondjuk a mellizmaim tényleg nem jók, kicsit lötyögnek, erre egy koncerten jöttem rá, talán a Szigeten. Ott ugráltam a tömegben, és rájöttem, hogy a mellizmom egyáltalán nem feszül keményen a pólómra. Velem ugrál, amikor én fel, akkor ő is, amikor én le, ő szintúgy, ha nagyobbban ugrok, akkor pedig felváltva. Cí-cím van, döbentem rá akkor. Azt hiszem ekkor ért véget az ifjúságom. Vagy akkor, amikor először mentem haza taxival, mert nem akartam az éjszakai buszra várni. Vagy, amikor először utasítottam vissza egy italt, mert másnap reggel meló van. Teljesen mindegy, most élem a szabadságom. Futok féktelenül. Minden, ami körülvesz, minden egyes rohadt perce a világnak, minden egyes reggel, minden kijelző felvillanása, minden meeting, telekonferencia, projektterv, minden egyes csörrenés a mobilon, minden kérdés, amit nekem szegeznek, minden borotválkozás, minden öltönytánc, minden elcseszett, félre-csúszott nyakkendő, és minden egyes ember, az összes ember, azok is, akiket szerettek, akik nélkül üres lenne az életem, azok is, akikkel őszinte tudok lenni, vagy akikkel együtt focizok, vagy akikkel jól be tudok rúgni, vagy akikkel négy órája még a lehetét éreztem a bőrömben, még ők is mindig csak feladatot jelentenek. Határidőket, teendőket, magyarázhatókat, és terhes felelősséget! Felelősség. Ki a hóra veled!

Megállt, kifulladt a rohanástól, a térdére támaszkodott, zihált. Izzadsága cseppjei bokáig mocskos lábfejeire hullottak. Büszkén figyelte. Aztán kiegyenesedett, beletűrt a hajába, Napba hunyorított, és észrevétlen arra gondolt, bárcsak minden ismerőse látná most. Hogy milyen igazából, csupaszon, minden magára aggatott tulajdonsága nélkül. Bárcsak mindenki irigylve nézné a belőle áradó elemi erőt, és arra bárcsak barnább és izmosabb lenne. Továbbstát, elhagyta egy traktor nyomvonalát, visszatért az árokban lévő földúthoz. Ott volt minden ugyanúgy, a cipő, a kocsi és ő.

Kovács Fruzsina

Angyal Ádám felvétele

alatt az internet bohóca leszek. – Továbbhajtott, keresztülhaladt a falun. Kicsérélte a dzsessz cédét, éhségérzet lepte meg, szétnézett az autóban, megtalálta a tegnapi túrórudit, még a barátnője hagyta a kesztyűtartóban. Sosem evett túrórudit, gyerekkorában sem, a mostanit azonban vészhelyzetnek nyilvánította és két harapással befalta. A falu határán túl járt már, repesve várta a mezőt. – Az én mezőmet, ahol méztelenül fogok futni. Tiszta lélekkel, sáros lábbal, sár csókolja lábamat. Ez jó, ez a sár csókolja. – Gyárépület suhant el mellette. – A multik mindent beépítenek. Hol vannak az igazi, nagy rétek? Fülbemászókkal és pulikutyákkal! Nyilván semmit nem tudok a falusi rétekről, én, echte városi gyerek, köpöm csak vissza, amit belémtápláltak. Mások gondolatai unott ecsetvonalakkal rajzoltak meg engem. Az óvoda, nagyie, a Benedek Elek-mesekönyv, amiből anyám hétfőnként olvasott, mert hétfőn nem volt tévé, vagy a Miki sztorijai, aki mindig a diófáról mesélt, meg a tikokról, igen így mondta a

rétem? – csapott a kormánykerékre. Útszűkület munkásokkal, aztán kerítésor fogadta betonoszlopokra feszítve, szögesdróttal a tetején. Kíváncsian lesett be a kerítés mögé, fekete épületeket látott, az egyiket hivatalos címer körvonalai vonultak el, a betűket már nem tudta kivenni. Katonás szigort sugárzott a hely, laktanyának vélte, és már új zenét keresett a cédén, amikor észrevette az útjelző tábla feliratát: Baracska 2 km. – Milliós projekteket vezetnek és egy rohadt üres mezőt nem tudok találni! Nevetséges. – Hirtelesen ötlettől vezérelve letért az autóról, behajtott egy jellegtelen, rosszul betonozott utcába. Rágni kezdett az autó, a házak lassan elmaradtak, néhány „Magánterület” tábla jelentette a civilizáció utolsó maradványait, végül magára maradt. Árokszerű mélyedésben folytatódott a földút, lelassított, kikapcsolta a zenét, kinyitotta a napfénytetőt, lehúzta az ablakokat. Bogarak repültek keresztül-kasul a járműben, immáron minden oldalról a természet vette körül. Leállította a motort.

körküt

Ninám, szívem szerint úgy kezdeném: „emlékszel még?”; ám újabban minden filmet így indítanak. Bizonyos helyzetek és jellemek megvilágításához mégis szükséges emlékeznünk rájuk, hogy emlékeink és képzeletünk tükrében megforgatva megértsük őket.

Először milyennek láttál? Amikor a színpadon magam is elhittem, aki ott áll, nem csak egy sokak által vágyott-ideális fantáziakép.

Mielőtt felgördül a függöny, egy pillanatra idő-tér – tér-idő, minden, de minden elsötétül, s ez alatt a néhány másodperc alatt valaki egészen új születik, aki mégiscsak te vagy, a részed, de mégsem érzed teljesen annak. Mintha darabokra szakadnál, s ebből a sok „te”-ből nem tudnád összerakni azt az egyet, akinek lenned kell. Torzult darabok tükröződnek csak. Elhasadt szilánkok. Cserepek. Meghasadt...

Végül vajon összeáll belőlük egy egész?

Sokáig próbáltam erőszakkal is lehántani, vagy legalább különválasztani a rétegeket. Tévedtem. Lehet, hogy mindenhez alkalmazkodunk, de rendjén való. Mindez mi vagyunk.

Lázálmaimban egy zibongó, zsúfolt téren járok, menekülök, de elesek, és eltaposnak. Magamra hagynak.

Mondd, Nina, hány álarcot kell felvennünk ahhoz, hogy elegendőek legyünk? S vajon a sok magunkra festett réteg alatt boldogok lehetünk?

L.

Halványpirosan lépett a szobába fekete, holdacska gumicipőjében. Rég meg akartam ismerni, felmértem a prédát: bal lábán térdig érő, lila csikos zoknit, másikon semmit sem viselt. Ütött-kopott farmer miniszoknyáját egy masnikkal font nadrágtartó erősítette törékenyek tűnő vállához. Kockás ing, mely a jobb karja hajlatáig, balján viszont végig ért. Csuklópántok.

Halovány, rózsaszín ábrázatával kedvtelenül nézett; varázslat: mint aki csak úgy személyiséget cserélhet, padlizsánra kent izzó-kék szemével felém mosolygott. Szókitett, alul tűzszínű tépett fej jelent meg az orrom előtt, majd két cuppanás a füleimnél, és a név.

– Mivel senki nem veszi a fáradságot, bemutatam magam – csattant fel kacagva – Laura, de mindenki bohókásnak, bohóclánynak hív.

Nem erre, talán nem rá számítottam. Hallottam hírét, rengetegen csak „a kis színésznő” megjelöléssel illették. Olyasmi figura volt, akibe egykettőre beleszeret az ember; egyedüli, valaki, akiről könyvet szokás írni, mert a legextrémebb dolgok is csak vele történhetnek meg. Azonban ezeket a kalandokat nem írta, hanem az élet írta. A kulisszák mögött tragédiákról suttogtak. Nem értettem őt.

– Egyszóval, igen, jött az a katoná egy ekkora hatalmas, nagy puskával, és elkezdett nekem románul dumálni. Szerintem értettem?! Páratlan hidegvéremnek hála, sikerült lefegyvereznem, hehe, és így-úgy mutogatva, olyan activity-forma játéknak tűnt a dolog, különböző nemzetközi jelzések segítségével megbeszél-tük, hogy jó lenne, ha legközelebb nem sétálnék át csak úgy a zöldhatáron, mert még le találnak lőni. Valóban, valóban...

Hogyan? Egy rosszul sikerült meséhez hasonlóan felugró kérdőjelek jelentek meg körülöttem. Miről beszél ez a lány? Nem kellett volna lemaradnom a történet elejéről, zavarba jöttem, de a rám pislogó tekintet bátorított. Tovább.

Újra és újra találkoztunk. Az élete lassan úgy tetszett előttem, mint egy sorozat, egy megelevenedett álom. Láttam magam előtt: erősen, amint semmitől sem félve irányít, mindenkivel közvetlen, és főként: örökké nevet.

Láttam fellépni a színházban. Pirosra, halványpirosra festett, széles mosollyal kikent, porcelán arccal. Aki ismerte művészetét, mind kinevette. Ő pedig játszott tovább az életében is lelkesen: tréfálkozott, magát gúnyolta. Növekvő rajongótáborában egyre sikeresebb előadásokat tartott.

Valakihez csak úgy, szórakozottan odahajolt, fülébe súgott, mire a másik pirulva, sikongatva felkacagott. Más alkalommal, színelet idegességgel adta elő horrorisztikus napjainak egy-egy epizódját: mennyire bosszantóak a körülötte felbukkanó hülye zajok. A moziban a popcorn recsegését már egész megszokta (nem jár moziba), de a szomszédja, aki még sötétedéskor is képes füvet nyírni, egyenesen idegtépő!

– Hát nem lehet pihenni! Miért, miért, miért történik ez velem? – jajgatott.

Hónapok teltek így. Egy előadását lekéstem; a színpad mögött vártam rá. Észrevétlenül maradtam; a függöny leereszkedett, s a sötétben két magányos pont meredt előre; akkor, egy pillanatra elkomolyodott. Valaki hátulról a nyakába ugrott, ő pedig ugyanazzal a sebességgel váltott. Már is újra színpadon volt. Komédiázott.

Azon az estén, hazafelé, miközben mesélte és mesélte újabb történeteit, valami megváltozott. Ha jól emlékszem, akkor először, nem nevetett.

Nina

Csendom Andrea

Érték kontra értéktelenség

Azt tanultam az iskolában, hogy fedezem fel az értékeket. Hogy alakítsak ki egy olyan szűrőt, mely csak a legfontosabb, leglényesebb információkat engedi be az agyamba. A többivel nem szabad foglalkoznom, hiszen annyi minden felhalmozódott a mai világban, amit meg kell jegyeznünk, fel kell fognunk. Csak az értéket vegyem figyelembe.

Az iskolában még azt is tanultam, hogy igényesnek kell lennem. Mindenre. Magamra, a munkámra, az írásaimra, a helyesírásra, a stílusztikára, nyelvhelyességre, az ikes igék használatára, a megfelelő szavak kiválasztására, az érthetőségre. Ne szégyelljem használni a helyesírási szótárt és a szinonima gyűjteményt. Találjam el az odaillő gondolatot, és véssem jól az eszembe, hogy mindenkinek írunk (vagy legalábbis majdnem mindenkinek). Tartózkodjak a fölösleges szavaktól, a cirádás körmondatok sem használhatók. Ügyeljek az esztétikára, lehetőleg irodalmi igényességgel írjak. Tanuljak a nagy elődöktől, figyeljem meg, hogyan forgatják a szavakat, és próbáljak én is szellemesen fogalmazni.

Sőt, valami olyasmit is magyaráztak nekem a tanárok, hogy a pontosság nagyon fontos. Mert a jó újságíró legfőbb erénye, hogy sohasem késik, és mindent úgy jegyez le, ahogyan történt, vagy történni fog (egy hír esetében példának okáért). Persze nemcsak az újságírással van ez így. Ha egy asztalos pontatlanul illeszt össze két széklábat, előfordulhat, hogy a földön találjuk magunkat; vagy egy tetőfedő rosszul rakja a cserepeket, bizony elázhatunk a saját házunkban. Ha az újságíró félrevezeti a közönséget, hiteltelenné válik, és akkor hiába küzd, elveszíti az olvasót. És még arról is volt szó az isko-

labán, hogy mindig ellenőrizzük a munkánkat. Ezért hát többször is el szoktam olvasni, amit írok.

De amit nem tanítottak az iskolában, az talán a legfontosabb: hogyan védjük ki az értéktelen hírek, információk tömegét. Mert hogy tömegesen támadják az ártatlan írókat (legyen az kezdő, haladó, avagy mester), nem kétséges. Csak jönnek, és ráják a fülünket: „Én, én, engem válassz, rólam írd! Ha megírod a baromira izgalmas életemet, arra majd harap a nép!”

ket szívesen nézünk, hallgatunk, olvasunk: színészek, akik alakításai láttán meghatódva verjük össze a tenyerünket; zenészek, akik koncertjén tombolunk; írók, akiknek műveit többször elolvassuk, hogy tanuljunk belőle, értelmesen töltsük el az időnket.

A tanárim azt mondják, az értéket meg kell becsülnünk. De azt nem mondták, hogy egy fecske nem csinál nyarat. Talán túl kevesen vagyunk ahhoz, hogy kiirtsuk a hanyatláshoz vezető tendenciát.

Mintha minden sztár csak ezt duruzsolná, mi több, kiabálná, harsogna. Illetve a fogalom nem pontos (a pontosság, ugye), a magukat sztárnak képzelők, valamint annak kikialtottak ajánlgatják magukat. Akiknek lételemük a magamutogatás, akiknek úgy kell a címlap, mit egy falat kenyér. Akik elhárítják a sztár jelzőt, nos, ők az igazi csillagok. Akik fénylenek, és az életünket vidámabbá, élhetőbbé teszik. Aki-

A tanárok tehát megtanítottak sok mindenre. Az apró fogásokra, a gyakorlatban alkalmazható cselekre, melyekkel könnyebbé válhat az újságíró-élet. De azt még ők sem tudják, hogy az értéktelen dolgok el fogják-e nyomni végérvényesen az értékeket. Abban sem tudnak tanácsot adni, hogyan „halásszunk a zavarosban”. Ezt a harcot magunknak kell megvívniuk.

Moldován Tünde

Agresszió és hajléktalanság

Wass Albert: Tanár úr, kérem! Bizony jobb, ha elgondolkozunk egy percre az 1930-ban - Debrecenben - íródott szösszeneten. Vajon nem olvashattuk volna-e ezt a glosszát egy mai újságban? Vajon nincsenek-e jelen napjainkban is ezek a problémák? Válaszom, hogy a mai tizenévesek bizony ma is így viselkednek, ahogy azt Wass Albert megírta. Agresszívek, és folyton keresik a bajt, kötekednek. Kötekednek, legyen az fiatalabb vagy idősebb, gyengébb vagy erősebb. Azt, hogy ennek az akciófilmnek véres jelenetei, a gyilkolós számítógépes játékok vagy a szülői hanyagság-e az oka, nem tisztelnem megmondani, sok szakavatott keresi a probléma gyökereit.

Térjünk vissza a mű egyik kulcsfigurájára, a hajléktalan és bolond Gyulára. Sajnálatos, de a jelen korban egyre nagyobb probléma a hajléktalanság hazánkban. Egyelőre úgy

látszik, megoldatlan kérdés ez.

Az emberek, bizony, egy fajta viszolygással, netán undorral fordulnak az utcán kéregetők felé. Talán én magam is így vagyok ezzel, ezt táplálta belém a köz. Pedig mindenkinek megvan a saját története. Kiderülhet, hogy nem önönhibájukból lettek nincstelenek. Talán csak egy szerencsétlen sorsfordulat, egy rossz végződő válasz, egy haláleset, talán a gazdaság buktaói azok, melyek miatt képtelen valaki új életet kezdeni, és talpraállni. Talán még velünk is előfordulhat, ha nem vigyázunk, ha feladjuk, ha rosszul döntünk. Ha elveszítjük életünk fonálát vagy letérünk az útról, és nem találunk rá vissza.

A mai rohanó világban egyre érdektelenebbé válnak másokkal szemben. A kérdés az, hogy ezzel önmagunknak vajon nem ártunk-e.

Fazekas Anita

Mónus Anikó felvételei

Humor³ – Nevetés bármi áron?!

Stand up comedy – nélkülözve a nyersfordítást, nagyjából annyit tesz, hogy állj fel, és szórakoztass! Felejtsd el a rejtvénylapok és a különböző férfigazisok hasábjain szüntelenül ismétlődő halálra csépel vicceket, és menj el a Lovardába, ha még nem moztok eleget a nevetőizmaid.

A jó öreg Lovarda városunk egyik éke, kuriózuma. Már-már kulturális központtá is előléphetnének, ez csak attól függ, hogy

kinek mit jelent a kultúra. Ami a programok színességét illeti, ezen a téren azonban panaszra nem lehet okunk. Hol egy koncert, hol egy hajnalig tartó buli, a lényeg, hogy mindenki jól szórakozzon. Így nem is kereshetnénk máshol a humor nagyjait, mint ott.

A vietnami kenőcs történetét mindenki ismeri, az is, aki még

életében nem látott egyetlen Fábry show-t sem. Mondhatni, szájról szájra terjed, vagyis nagyapáink idejében biztos így jutott volna el hozzánk is a poénos sztori, de ma már nem kell egyebet tennünk, mint felmenni valamelyik internetes portálra, és levdaszni a számkra érdekes videókat.

Egy ilyen portálon böngésztem én is az első sztendápos estém előtt, hogy azért tudjam, mégis kiktől várom el, hogy bő két órán keresztül megnevettesen. Mert akárhogy is nézzük, ez azért nagy falat lenne még magának a néhai Rodney Dangerfieldnek is (aki nem tudja, ki ő, előbb szégyellje el magát, aztán pedig derítse ki...). Egyszerűen szörfözni kezdtem a neten, és hamar rá is bukkantam az áldozatokra. Bevallom, annyira tetszett egyik-másik, hogy volt, amit többször is megnéztem. Elvégre ki az aki nem szeret nevetni??? Akik ezúttal nevetettek: Kóhalmi Zoltán, Kiss Ádám és Benk Dénes voltak.

Mindezek után már tükön ültem, annyira vártam a tömény humor két óráját, és nem is csalódtam... akkorát. Az egész Lovarda megtelt a nevetésre szomjas emberek seregével. Aki volt annyira optimista (vagy naiv), hogy remélte, megveheti jegyét a helyszínen is, már a műsor előtt mosolyt csalt a jegykezelő arcára, ugyanis napokkal előtte is annyira reménytelen volt kapni, mint amennyire aztán üres lépcsőfokot találni már bent; mondhatni a plafonról is lógtak az emberek. A poénok pedig csak repkedtek, egyik a másik után, még fel sem fogta az ember, amit hallott, máris jött a következő.

Aztán hirtelen olyan furcsa dejà-vu-érzés kerített hatalmába. Mintha ezt már hallottam volna valahol. A kép is stimmelt: színpadon álló komikusnak a fény annyira belevakít az arcába, hogy örül, ha nem ég ki a retinája, és még egy ismerős történet, melyen már előre röhögök, mert tudom mi lesz a vége. Nem voltam ezzel egyedül. Bizony ilyen az internet kora, rá kell tudni – ha voltam olyan kíváncsi –, akkor meg is érdelem ezt az egy-két nevetésmentes percet. De azért elgondolkoztattam egy kicsit. Vajon nincs már, amit mondhattak volna? Igaz, elenyészően kevés volt a már hallott vicc a két órához képest, ha százalékolnom kéne, akkor 15% jutna az újra lelőtt poénoknak. Betudtam annak, hogy biztos csak úgy cikáztak a fejükben a jobbnál jobb sztorik, és teljesen spontán alakult így a dolog, éppen odaillettek, és kész. A közönség pedig egész este tapsolt, egy jó vicc, öt másodperces tapsviharral ért fel, a legjobbak mellé pedig hangos felröhögés is járt. Az estének vége lett, a tömeg lassan szétszéledt, mialatt az emberek a kijárat felé tolongtak, mindenki a hallott poénokat próbálta visszaadni a saját előadói stílusában, nem volt az igazi, de legalább még plusz félórán át mindenki újra nevetett a számára kedves vicceken. Aztán maradt a net – de csak egy hónapig.

Ugyanis újból visszatértek a Lovardába, mint ahogy ez már lassan megszokottá válik. A háromtagú humorcsapat ²/₃-a lecserélődött. A januári felállás csak Kiss Ádámban egyezett a novemberivel (decemberben nem mentem

el). A delegáció két másik tagja: Bödöcs Tibor és Lorán Barnabás voltak.

Izgatott és kíváncsi voltam; izgatott, mert a mostani trió két új arcára nem kerestem rá direkt, nehogy megint lelőjem előre a poénokat; és kíváncsi, hogy vajon Kiss Ádám ismét elmondja-e, mennyire frusztrálja, hogy a névnapja épp karácsonykor van. Hát elmondta. Mentségére szolgáljon, hogy a téma mind novemberben, mind januárban aktuális volt a Karácsony közelsége miatt, ám előre elvette a kedvem, mikor első mondatában bejelentette, hogy aki novemberben szintén jelen volt (ezt kézfelrakással mérte le), az „így járt”. És sajnos, egyik ismert sztorit követte a másik, mígnem a végére már úgy éreztem, teljes mértékben megismertem Kiss Ádám repertoárját.

Azért jót mulattam ismét; tény, ami tény, kevés ember alkalmas rá, hogy kiálljon több száz ember

elő, és ne csak meséljen, és ezzel együtt humorát alátámassza meggyőző színpadi fellépésével, előadókészségével. Az este jó hangulatban telt, jól tettem, hogy gátat tudtam szabni kíváncsiságomnak, és nem készültem előre, de a kérdés ekkor már megállíthatatlanul elkezdett motoszkálni a fejemben, és igazából most sem tudom rá a választ.

Vajon humoros-e az az ember, aki előre megírt poénnal járja az országot, és estétől estére változatlan az előadása, még ha a szöveget ő maga is írta? Olyan ez, mint amikor egy együttes járja az országot, koncertezik, és mindig ugyanazokat a számokat adják elő? Egy humoristától ne várhatnánk-e el joggal, hogy szórakoztasson újra és újra? Vagy egyáltalán humorista-e az, akinek véges a poénkészlete? A kérdés nyitott maradt, keresse meg mindenki a maga választát.

Krocsek Andrea

Mónus Anikó felvételei / Campus Fotóügynökség

Zöld tündér

Abszint, „zöld múzsa”, „zöld álom”, „tündéri kánpad”. Mindegy, hogy ismerjük, ugyanazt ismerjük. Vagy mégsem. Az a smaragd-zöld színű, busás alkoholtartalmú ital, amely ma minden bár polcán ott díszleg, nem ugyanaz, amit Oscar Wilde zöld tündérnek keresztelt, és az a piromán szertartás, ahogy ma karamellizálják, és belesöpögtetik a kockacukrot az elixírbe, nem ugyanaz, ahogy Van Gogh előkészítette.

A cukor rituális felgyújtása, az ún. cseh módszer későbbi találmány. Párizsban a XIX. század második felében talpas kristálypohárba jeget tettek vagy vizet eresztettek, a pohár tetejére került a lukacsos pohár, rá a kockacukor, s erre öntötték az áttetsző piát, amely a vízzel elegyedve opálos, zöld színt nyert. Mindenki ezt az 50–80 fokos italt itta Frankföldön, férfi és nő, zsidó és keresztény, hivatalnok és művész egyaránt. Ötötől hatig zöld hangulatukról gondoskodtak a franciák, míg az angolok teáztak.

Cserna-Szabó András és Dravida Benedek szerint elmaradt volna a szimbolizmus és az impresszionizmus, ha nincs Pierre Ordinaire, francia orvos, aki svájci száműzetése alatt keverte ki a

mágikus italt, fehér ürömfüvből, édesgyökérből, izsópból, angyalgökörből, ánizsból és desztillált alkoholból. Arthur Rimbaud

Angyal Ádám felvétele

versei, Monet festményei, vagy a „spleen” fogalma nem született volna meg abszint nélkül. Bár az is igaz, hogy ha nincs „a költő harmadik szeme”, Verlaine sosem lövi csuklón Arthurt, nem gyűjtja fel a felesége haját, és talán Van

Gogh sem vágja le a fülét. Ugyanis a fehér ürömfű (artemisia absinthium) leveléből és virágából kivonható thujon egy cudar idegméreg.

Az abszintizmus tünetei érzékszervi zavarokkal, tudatzavarral és epilepsziás görcsökkel egészítik ki az alkoholizmus tüneteit. Mi másért festett Toulouse-Lautrec halálegelet halálhollókkal, sárgán, vörösen, zölden lángoló búzamezővel? Az abszintfüggőség jelensége az ún. „abszintvakság”. Oscar Wilde szerint az első pohár után olyannak látod a dolgokat, amilyenek amúgy is, a második után olyanok, amilyenek szeretnéd őket, a harmadik után megmutatják az igazi arcukat, s ez a legszörnyűbb a világon. Az abszintívók szerint a zöld tündér kiélesíti a látást. Ám másnap ezért a tisztánlátásért vaksággal fizetnek. Charles Baudelaire többek között azt írja a „zöld álom” fogyasztásáról, hogy „annál kegyetlenebb a bűnhődés, minél hevesebb az élvezet”.

Kovács Fruzsina

(Az Adatok Cserna-Szabó András és Dravida Benedek a Jaj a legyőzötték, avagy süssünk-főzzünk másnaposan című szakácskönyvéből származnak.)

Reneszánsz Év

„Egy kis kultúra. Nem fog fájni.” Ezzel a szlogennel reklámozza magát az év legátfogóbb kulturális eseménye, hiszen 2008 a reneszánsz éve Magyarországon. Az esemény háttérében történelmi tény áll: 550 éve lépett trónra Hunyadi Mátyás. Az Oktatási és Kulturális Minisztérium vezetésével, egy éves programsorozattal mutatják be a reneszánsz korát és a „modern reneszánszot”.

Az eseménysorozat január 22-én, a kultúra napján indult Hiller István oktatási és kulturális miniszter nyitóbeszédével. Ebben kitért arra is, hogy a Reneszánsz Év – 2008 nemcsak egy programsorozat – bár e tekintetben is egyedülálló –, hanem számos fejlesztés is elindul ország-szerte a reneszánsz gondolat jegyében. Az akkori kulturális és társadalmi események felidézésén kívül szeretnék megmutatni, mit jelent ma a reneszánsz. Mátyás király korának, szellemiségének, Európát formáló világméretű eseményeit ugyanis sok-sok párhuzamát fedezhetjük fel a mai kor megújító és kreatív kezdeményezéseiben. Hiszen a reneszánsz korában megnőtt az egyén és az önálló alkotás szerepe, szabadon bontakoztak ki a tehetségek, s a reneszánszot mindenkor szellemi megújulás bölcsőjének tekinthetjük.

A Reneszánsz Programiroda által koordinált és kidolgozott események a fővárosi és vidéki, illetve ha-

tárainkon túli közönséget egyaránt megszólítják.

Az évad eseményiek sorában kiemelt szerepet kap a kultúra és a tudomány témaköre. Olyan fontos beruházásokba kezdenek, mint Vitéz János egykori dolgozósobájának, a *Studió* ólak felújítása. Így tisztelgnek az esztergomi érsek előtt, aki éppen 600 éve született.

Az Országos Széchenyi Könyvtárban „Csillag a Holló árnyékában” címmel kiállítás kezdődik március 14-től, amely a reneszánsz hajnalát mutatja be. A könyvtárügy reneszánsza pedig lehetőséget teremt a könyv-, és levéltárak, irodalmi emlékházak fejlesztésére. A Balassi Bálint Intézet irányítása alatt 40 millió forintos pályázati keretösszeg áll rendelkezésre. Pályázhatnak majd kortárs képzőművészek, hogy alkotásaikat megismertethessék itthon és külföldön; lehetőséget kíván adni fiatal, amatőr zenészek bemutatkozására a népzeneiséktől a könnyűzenészekig. „A Reneszánsz Év – 2008 a kultúra révén konszenzusra törekszik, és keretet ad, hogy minden kultúra kifejezhesse és megmutathassa magát.”

Kántor Orsolya

(Bővebb információ a programokról és pályázati lehetőségekről a www.reneszanszev.hu weboldalon olvasható.)

CELLULOID

Hontalanság

Koltay Gábor rendező nevét hallva a magyar filmkedvelők gondolataiba azonnal nemzeti sorskérdéseink idéződhetnek. Több történelmi mozi – *Honfoglalás, Trianon, Horthy – A kormányzó – után a XX. századi erdélyi magyar irodalom kimagasló személyiségéről forgatott filmet Adjátok vissza a hegyeimet!* címmel.

Az Obersovszky-díjas filmrendező Wass Albert századik születésének évében kíván emléket állítani az író életútjának, ezzel szellemi és lelki táptalajt nyújtva a magyar szívekben élő életfa növekedéséhez, nemzettudatunk erősödéséhez.

Koltay az író személyiségét övező legendákat gyűjtötte össze, hogy azokat a megerősítse vagy megcáfolja. Az életműből építkezve, olyan életrajzi filmet alkotott, amelyben több Wass Albert-mű motívuma is fellelhető.

A film főhőse, *Rékasi Károly* Erdélybe utazik, és felkeresi az író életében fontos szerepű helyszíneket. Kutatja a választ arra: ki is valójában ez az ember? Oknyomozása során tényeket, tapasztalatokat gyűjt, és következtetéseket von le. Végigköveti írói-közéleti pályafutásának minden mozzanatát. Nem kerüli meg az alkotó személyével kapcsolatban felmerülő szenvedélyes kérdéseket sem. Történések, irodalmárok adnak menet közben gondolati útbaigazításokat. A legfontosabb kérdés az életrajzban, hogy tényleg elkövette-e Wass Albert a szentgotthárdi négyes gyilkosságát apjával, ami miatt Romániában halálra ítélték. Koltay, egy kolozsvári történész kutatására hivatkozva állítja, hogy az író nem volt háborús bűnös.

Ugyanilyen lényeges kérdéskör a mozifilmben az is, hogy miért csapnak fel a szeretettel egy időben a gyűlölet lángjai is Wass Albert nevét kiejtve. Rékasi szeretőt megfejteti a titkot. Mi az oka annak, hogy a XX. század utolsó évtizedében a magyar közönség ritkán tapasztalható tömeges érdeklődéssel fordult Wass Albert műveihez, s ezzel párhuzamosan a legsúlyosabb jelzőkkel, bélyegekkkel igyekeznek őt kiradírozni a nemzet tudatából?

A műfaj meghatározásának kérdésköréhez érkezve kissé nehéz helyzetbe kerülhetünk, ha egyszerű választ várunk. A film címe arra enged következtetni, hogy a regény elevenedik meg a vásznon. Ezzel a várakozással ülve a moziban, csalódottan térhetünk haza, de tudván azt, hogy ezen alkotás átmenet a dokumentum- és a játékfilm között, mindjárt másként alakul a véleményünk. A dokumentumfilm eszközköz szűrszűrője, kiválóan oldja a film művészi kerete, az irodalmi betétek, melyek más határon túli írók műveit is idézik. A játékfilm színes elemei, Rékasi Károly kiváló előadástílus, ellenpontozzák a ténytudás sorozatát.

A film végére a főhőssel együtt megérthetjük, hogy mi az életmű aktualitása. A rendező világossá teszi a néző számára, kit tisztelhetünk ebben a megalkuvás nélküli, jeles személyiségben. Utat mutat a gyökereit, identitását, múltját kereső magyarságnak. Wass Albert regényei, novellái, versei erőt adnak a magyar szíveknek ahhoz, hogy a hontalanság érzésvilágából kilépve, újra egy erős és összetartó ország álmát válthassák valóra.

Molnár Csilla

KORONG

Impresseve

Új hang, új formáció

A magyar könnyűzene tárháza a múlt év végére egy újabb ígéretes lemezzel gazdagodott. Funk, acid jazz, ambient, pop és némi keleti-es hangzás keveredése alkotja az Impresseve zenekar hangzásvilágát: ez merőben új és egyedi stílus.

A tagok fiatal, tehetséges zenészek, akik a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem elvégzése után rögtön munkához láttak. Elvesztett idő címmel jelent meg debütáló albumuk, amely nyolc dalt tartalmaz. A lemezen a zeneszerző, Torják Dávid és Zorga Attila szövegei szerepelnek.

A zenekar alapítója Zsoldos Dániel vibrafonos ütőhangszeres já-

tékával és ötleteivel határozottan egyedivé teszi a zenekar hangzásvilágát, s azt tökéletesen kiegészíti Györfi Anna érzéki énekhangja. A lemez címadó dalának – Elvesztett idő – szövegvilága régi emlékeket, érzéseket felidéz, melankolikus hangulatba kalauzol: ötletes hangszereléssel, lendületes tempóban adják elő. A dalok olyan gondolatokat fogalmaznak meg, amelyekkel a ma embere nem sokat törődik felgyorsult életvitelében.

Az elkészült kiadvány hűen tükrözi a zenekar igényes, változatos és előremutató stílusát.

Mónus Anikó

A legenda folytatódik?

Két évtized múltán Ternovszky Béla újra belefogott a – valószínűleg – élete legsikeresebb filmjének folytatásába. A Macskafogó 1986-os világsikere óta (Oscar-díjra is jelölték) szinte minden valamirevaló filmnéző egyén az abban látott, hallott poénokon (vagyis a szövegeknyv körülbelül 90 százaléka) mulat. Nem kisebb terhet vett tehát a vállára a készítőgárda: megközelíteni az előttük álló színvonalat, netán felülmúlni azt.

Rajzfilmet készíteni az animációs filmek világában merész, mármár bolond ötletnek tűnik. Viszont ha belegondolunk, hogy manapság már minden valószínűleg igazi a számítógéppel összerakott rajzfilmekben, talán jól is jött, hogy itt majdnem mindent kézzel rajzoltak. Az alkotók évekig görnyedtek a rajzlap fölé, bővölték a figurák mozdulatait, leporolták a régi, jól ismert szereplők vázlatait, újakat eszközölték, hogy a történet vezetése még nagyobbat üssön, mint annakelőtte.

Emlékeztetünk, hogy Grabowsky (esetleg Grabovszky, kinek hogy tetszik) megmentette az egértársadalmat a gonosz macskák uralmától, akik semmibe vették az egerek jogait, s megkezdték a békés cincogók felszámolását. A macskafogó névre hallgató robotkutya viszont jámbor, virágszedő idiótákat formált belőlük. A második részben (A sátán macskája alcímet viseli) Livingstone újságíró-egér éppen nagyszabású riportjához gyűjt anyagot a dzsungelben (a Civilizáció kivüli), ahol még él egy vérszomjas macskakolónia. Ők nem estek a macskafogó áldozatául, úgyhogy természetesen igyekeznek bepácolni, sóba, borsba forgatni derék újságíróikat. Ő perze hevesen tiltakozik, kikéri magának a bánásmódot, s elárulja a nagy titkot: a hatalom az egereké. Így a civilizálatlan macskák kénytelenek felébredő önértéztükre hallgatva útnak indulni, hogy a sértést meg-

torolják. Segítségül hívják Molocho, a sátán macskáját, aki a macskáknál is vagy ötvenszer nagyobb.

Mikor Cin Cityben híret veszik a készülő támadásnak, újra csatasorba állítanak Grabowskyt, ám ő már békés visszavonultságban él, és spenótygárat üzemeltet. Végül nekiáll a macskafogót megjavítani,

Nick Grabowski

forrás: www.macskafogo.net

s újra életet lehel a robotba. A film csúcspontja, mikor a macskagólem és a kutya fáradhatatlan küzdelmet vívnak (a CNN tévécsatorna közvetíti élőben), de három éjjel s három nap nem bírnak egymással, így a gólem felajánlja, hogy intellektuális eszközzel (egy sakkpartival) döntsék el, ki legyen az úr. Ám nem a sátán macskája lenne, ha nem próbálná meg átvenni a tisztességes kutyát: a sakk csupán álca volt, pókerezni kell! Így mindenki csak a jószerecsében vagy a blöffjeiben bízhat. Gondolom, nem árulok el nagy titkot azzal, ha leírom, a film végén békekötés lesz a macskagér párharcból. Mivel az első részben az egerek győztek, az mégsem áll, hogy a másodikban a macskák

garázdálkodjanak kedvükre, így közös megegyezés alapján tűzszünet következik.

Nepp József forgatókönyvíró a nyelvi humort helyezte előtérbe, a cselekményszálát nem bonyolította túl, de azért az ember elvárta volna, hogy a patkánygengszterek alakja némileg kötődjön a cselekményhez, viszont csak fejtellenül futkorászó, hol az egyik, hol a másik oldalra álló köpönyegforgatókat látunk (bár lehet, hogy éppen ez volt a cél). Bátran merített a hollywoodi filmek jeleneteiből, a robotkutya amolyan transformersesen változik át, a gólem piros jobb szeme is erősen hajaz egy Gyűrűk ura-figuráéra. Szóviccek sokaságával találkozunk (példának okáért mikor Livingstone-t foglyul ejtik a civilizálatlanok, és beszélget a szintén fogoly egerekkel. Nem érti, mi történhetett, hiszen a macskák a tenyerükből esznek, mondja. Igen, feleli a másik egér, a miénkből is – majd felemeli macskafognyomoktól lyukas kezét). A gólem és a kutya pókerjátzmáját Korda György közvetíti (emlékezetes kiszólással válhat majd: „Ász pókeeeee! A cicus győzött!”), a robotkutya pénzürmével működik, de Grabowsky nem jön rá, miért nem akar beindulni, Livingstone viszont igen: a pénz értéke húsz év alatt annyit romlott, hogy mostanra éppen a felét éri, így belehelyez egy eurót.

Ternovszky Béla megpróbálta a lehetetlent: felmúlni a felülmúlhatatlant. Nem sikerült neki, de becsületére legyen mondva: mentette a menthetőt. A történet hiányosságait elfedte a poénokkal, a részletek pontos kidolgozásával, elkápráztatott minket a képi világgal. Egyszerű elterelő hadműveletbe fogott, mert míg mi az „az csak nagyobb költségvetésű filmeknek jár” kiszóláson gondolkodtunk, már nyomban lepergett a szemünk előtt két jelenet, amit nem értettünk, de úgysem az volt a lényeg.

Moldován Tünde

Tükörcserepekből

Nem a való világ, amit a versek általuk látunk, csupán törött tükörből visszaverődő „örlemény” – írja Parti Nagy Lajos *Dallszöveg* című költeményében. Említhetnénk mást is.

Sokan sokféleképp írtak már a költészetéről. A kortárs irodalom azonban mégis közelebb állhat korunk emberéhez. Először a nyelvhasználat látszólagos szabadsága ragad meg. Olyan kifejezések is leírhatók, melyeken a századelőn még megbotránkoztak volna. Ezért is nyithatnak a friss irodalmi újságokban olvasható versek ablakot a világra. Épp, mint a hírek, aktuálisak, mégis többet, mást kapunk tőlük. Varázslatos hangulattal ragadják meg a valót, hiszen nem többek tükördarabkáknál, melyek bár torzítanak, mégis ott van mögöttük az igazság, csak meg kell találni.

A klasszikusok művészete mindig figyelmet érdemel. Megfogalmazásuk, képeik sok esetben könnyebben értelmezhetők, mint a modern líra. Hasonlóan a festé-

szethez: a realizmus korában még valóságos helyzeteket s alakokat látunk, de ez a kor az, melyből kinőnek az izmusok.

Babits Mihály *Hadjárat a semmibe* című eposztörredékében tulajdonképpen leírja a világ működését. Mint élünk, forgó kis bolygónkon korlátaink között, miközben semmit észre sem veszünk. S milyen jó, hogy vannak korlátaink. Ha nem lenne test, vajon léteznénk? – Hasonló gondolatait leírhatta volna novellaformában is, vagy ahogyan kitűnő esszéiben teszi, mégis a hexametereket választotta. Miért? Sokszor a forma, a zeneiség olyan többletérzést ad a mű megértéséhez, befogadásához, amelyet a próza nem tud.

Nem szükséges feltétlenül értenünk egy verset ahhoz, hogy átérizzük. Különös állítás, de a már említett zeneiség, a forma jelentősen hozzájárul a közvetítéshez. Baudelaire *Une gravure fantastique* című verse, eredetiben olvasva, annak ellenére nagy

élmény, s megdöbbentő hatású, hogy a szöveg nem teljesen világos. Vannak ugyanis olyan képek, melyek egy külföldinek, ha nem anyanyelvi szinten műveli az adott nyelvet, felfoghatatlan. Mégis, mi értelme akkor olvasni? Idegen nyelven olvasva másképp gondolkozunk, mintha részben külföldiek volnánk. Egy új részt ismerünk meg önmagunkból? Gnóthi szeauton, ahogyan a delphoi jósdá felirata hirdette, de idézhetnénk Descartes-ot is: cogito ergo sum.

Egy húr, melyet, mint a gitáron az ujj, megpendít a vers bennünk. Mélyről jövő érzés, mely ott lapul a lelkünkben, csak épp nem találja a formát. Ahogy Babits írta a *Hadjárat* a semmibe című versében: „minden szó új korlátot teremt, a gondolat testének szabva formát...”, s a költő hősi feladata az, hogy ezt a formát megkeresse, „a korlátokból korlátlan végtelen”-t alkotva, mely csak arra vár, hogy újra és újra felfedezzük.

Csendom Andrea

Fenn a Csúcson

A Kölcsey-főiskola Testnevelés Tanszékének a vezetője, Kovácsné Laurinyecz Julianna – aki történetesen a Flex-HD SE oktatója – csapatával évtizedek óta sikeresen szerepel hazai és nemzetközi versenyeken.

Kovácsné Laurinyecz Julianna maga is szertornász volt. Mint válogatott sportoló a világ számos országában megfordult, és igen szép eredményekkel büszkélkedhet. Miután befejezte aktív pályafutását, továbbra is a sporttal foglalkozott. A 80-as évek közepén hazánkban egyre népszerűbbé vált az aerobik. Úgy gondolta, hogy a hallgatói tömeg-, illetve a szabadidősporthoz

Mónus Anikó felvétele

bekapcsolódik ezzel a sportággal. Elvégezte a különböző tanfolyamokat, és az edzőképzőt is. A fitness aerobik mellett megismerkedett verseny aerobik alapjaival is, amit beépített versenyzőinek tornász-munkájába, ezzel is színesebbé téve azt. Azonban a sportág hirtelen olyan fejlődésnek indult, hogy nem tudta a tornát és az aerobikot együtt oktatni. Döntenie kellett. A szertornát egy kicsit háttérbe helyezte, mivel mérhetetlenül sok pénzt emésztett fel az egyes tornaszerek beszerzése, s ezért inkább az aerobikra helyezte a hangsúlyt.

Szerénység nélkül el lehet mondani, hogy számottevő hazai és nemzetközi sikereket ért és ér el csapatával a Flex-HD SE-vel. Európa számos országában jártak már, és sikerült letenniük a névjegyüket. Manapság már számítanak rájuk egy-egy nemzetközi verseny alkalmával, elsősorban az utánpótlásban.

Legutóbb a Debrecenben megrendezett **Országos Aerobik Magyar Kupasorozat döntőjében 17 aranyérmel, illetve Szombathelyen a magyar aerobik-válogatottal az Európa-bajnokságon egy aranyérmel és egy bronzot, valamint több döntős helyezést értek el tanítványai.** Az Európa-bajnokságon 23 ország mintegy 670 versenyzőjére vett részt. A Flex-HD SE tizenegy egységgel képviseltette magát, és mind a tizenegy egység beju-

tott a döntőbe. A döntőben, leány egyéniben Sipeki Rózsa aranyérmel, csoport kategóriában Fige Fruzsina, Gyekiczki Gyöngyi, Holp Rebeka, Kun Orsolya, Sipeki Rózsa, Szerviczky Orsolya bronzérmel kapott. Fontos még megemlíteni, hogy Szalóki Emese, aki az idén került fel a felnőtt csoportba, női egyéniben az ötödik helyen végzett: ez dicséretes eredmény, hiszen erős volt a felnőtt mezőny.

Arra a kérdésre, hogy a hallgatói sportéletbe miként kapcsolódik be az aerobik, ezt felelte: – Hallgatóinknak évek óta lehetőségük nyílik heti egy alkalommal részt venni a foglalkozáson. Februártól újra. Többen e foglalkozásokon ismerkednek meg ennek a sportnak az alapjaival. Sokan megszeretik, és tovább mélyítik az aerobiktudásukat. Nagy örömmel mondhatom, hogy több iskolában és fitnessklubban a volt hallgatóink oktatnak. Jelen pillanatban azonban nincs olyan főiskolai hallgatónk, aki versenyezne is”.

Májusban Németország rendezte az aerobik-világbajnokságot. Ezen mindenképp részt szeretne venni a csapat, de előtte még áprilisban lesz egy bolgár world-serial-verseny, illetve Szlovákiában vesznek részt nemzetközi versenyen. S kezdődik a diákolimpiai, illetve a magyar bajnoki kupasorozat. Így tehát folyamatosan edzenek a lányok, mivel igen sűrű a program.

Angyal Ádám felvétele

Szlovákiában, Bulgáriában, illetve a Magyar Kupa-versenyeken mindenképpen dobogóra várja lányait Laurinyecz tanárnő. A világ-bajnoki helyezésekről az elképzelé-

sei konkrétak, de nem szívesen jósol. Elmondása szerint ilyen népes mezőny, amely idén várható, még nem jelent meg világversenyen.

Oláh Ákos

Gyorsabban! Erősebben! Magasabbra!

Idén Ázsiába költözik a sportvilág. Augusztus 8-ától 24-ig Pekingben táboroznak majd a legkiválóbb sportolók, hogy négy év után újra eldöntsék, kik érdemlik meg a világ talán legnagyobb becsben tartott trófeáját: az olimpiai bajnokságot. Mi is visszaszámolunk, sorozatunkkal felidézzük a legfelejthetlenebb pillanatokat, a legszebb győzelmeket, a legérdekesebb történéseket, a legnagyobb csatlódásokat, a magyar csapat szereplését.

Tiszteletreméltó nép ez a görög, annyi szent. Az első feljegyzések szerint Kr. e. 776-ban rendeztek először olimpiát (ez lett a görög időszámítás kezdete is), ma már tudjuk, jóval előtte is küzdöttek egymással ily módon Görögországban. Mivel náluk mindent áthatott a versengés szelleme, általános és elfogadott volt az „ép testben ép lélek” elv, Olümpia városánál, illetve az istenek lakóhelyéül szolgáló hegy közelében sportszerű keretek között négyévente bonyolították az olimpiai játékokat.

Szent időpont volt ez: ha épp háborúban álltak egymással a városállamok (ami igen gyakran megessett), addig tűzszünetet kötöttek, hogy a sportban vívjanak – majd visszatértek a harcmezőre. Ez csak és kizárólag a férfiak játéka volt, nők még nézőként sem léphettek be Olümpiaiba. Aki bajnok lett, bábérkoszorút kapott, szobrot emeltek neki és feljegyezték a nevét. A második helyezettét már nem – ez

sarkallhatta talán a sportolókat a bajnoki cím elérésére. Nagyobb dicsfényben fűrödtek a győztesek, mint a legbátrabb hadvezérek.

Az olimpiai versenyszámok igen változatos képet mutatnak: hosszútávfutás, stadionfutás, pentatlon

ve pusztán homályos információk tanúskodnak a játékokról. Mivel ez pogány ünnep is volt egyben tele áldozatokkal, istenek tiszteletével, Theodosius katolikus császár betiltotta az eseményt, így kisvártatva véget ért a csodás sorozat. Ám

Huszi Kitti montázsza

(ez a mai ökölvívás ókori megfelelője: ugrás, futás gerely- és díszkoszvetés, valamint birkózás számokból állt), ökölvívás és pankráció volt, amelyben összemérhették erejüket az ifjak. A pankráció amolyan keverék volt: ökölvívás és birkózás elege, amelyben csak a szem kiszúrása volt tiltott (gondoljunk bele, mivel nyútták egymást: előfordult, hogy az egyik fél kitorpte ellenfele lábujjait, miközben az megfojtotta. A törött lábú fojtogató feladta a versenyt fájdalomában, így nem maradt más megoldás, a halottat kellett kihirdetni győztesnek).

Az utolsó ókori olimpiát Kr. u. 261-ben rendezték, innentől kezd-

olyasvalamit adtak a világnak, amit talán egy nemzet sem: a nemes küzdelem örömét.

Pierre de Coubertin francia báró az 1870-es években furcsa eszmével állt elő. Akkoriban német régészek tárták fel Olümpia maradványait, s ő ezen felbuzdulva fejébe vette, hogy feltámasztja az olimpiai játékokat. 1894-ben összeült a „Kongresszus az olimpiai játékok felújítására”, hogy megrendezhessék az első újkori olimpiát. Magasztos célokat tűzött ki maga és a kongresszus elé a báró: tiszta eszközökkel vívott, egyenlő esélyeken alapuló, a fair play szellemében lejátszott mérkőzéseket, melyek eldöntik, ki

a jobb. Ezt kifejezendő hirdette ki az olimpia jelszavát: „Gyorsabban! Erősebben! Magasabbra!” Megalapították a Nemzetközi Olimpiai Bizottságot (NOB), s Pierre de Coubertin lett az első elnöke.

1896-ban, Athénban meg is tartották az első újkori olimpiát. Akkor Magyarország az Osztrák-Magyar Monarchia részeként nevezett a játékokra. Az első két és egyben utolsó aranyérmel Hajós Alfréd szerezte: 100 és 1200 méter gyorsúszás számokban bizonyult a legjobbnak. Érdekes, hogy a csak külön matrózoknak rendezett versenyeken egy perccel rosszabb időt úszott a győztes, mint ő. Akkor elmondta, hogy a nyílt víz, amiben úsztak annyira hideg volt, hogy tulajdonképpen az életben maradás felért a győzelemmel. Az életéért úszott. És milyen jól úszott! Az olimpiai dobogón először az osztrák himnusz kezdődött a tiszteletére, ám a hibát helyrehozták, így Magyarország a magyar nemzeti himnusszal ünnepelhette első olimpiai bajnokát.

Az akkori szokásokra volt jellemző, hogy egy sportoló több sportágban is maradandót tudott alkotni. Hajós példának okáért megízlelte a labdarúgás örömeit is: részt vett az első hivatalos magyar válogatott labdarúgó-mérkőzésen. Valamint az azóta is álló, a sportolókra használt állandó jelzőt is megkaphatná: jó tanuló, jó sportoló. Építész-mérnökként végzett, és többek között a debreceni Aranybika Szállodát is ő tervezte. Az 1900-as évek elején még rendeztek művészeti olimpiát

(az ókorban is, az egyik olimpiai alkalomra készült például a híres Diszkoszvető szobra is, az alkotó nyert vele). Építészeti, zene, festészet, szobrászat, irodalom „versenyszámokban” indultak a művészek. Nem csak a testet, hanem a szellemet is edzeni kell, gondolhatta Coubertin báró, mikor meghirdette a nyári olimpiai játékokkal nagyjából egy időben zajló művészeti versenyt is. Hajós az 1924-es párizsi olimpián ezüstérmel nyert építészeti tervéért (abban az évben nem osztottak aranyat).

Több ezer év telt el az első ókori olimpia óta. Még az újkori játékokhoz képest is rengeteg a változás. Nemcsak a versenyszámok tekintetében, hanem a rendezés minőségében, a világméretűvé válás folyamatában, a villámleptű modernizációban is. Manapság az egyre növekvő és ezer felé burjánzó dopingolás ellen küzdenek a szervezők és a NOB. Egyre-másra veszik vissza a már kiosztott aranyérmeket, mert kiderül, tiltott szerek segítségével tudott csak jobb lenni a győztes a többiekénél. De amit Pierre de Coubertin kitalált, tudván azt a nagyszerű tény, hogy egyedül a sport képes összehozni az embereket (hiszen ha győz a csapat vagy a kedvenc, mit számít, ki milyen politikai beállítottságú, kinek milyen a bőrszíne, a vallása, mámorban ölelkezik össze barát és ellenség), vagyis mikor a báró megálmodta nemes céllal, óriási energiát befektetve az olimpia felélesztését...nos, nem is lehet mást mondani: jól tette.

Moldován Tünde